

починається в школі. Удосконалення професійної компетентності вчителя – це усвідомлення себе як інноваційної особистості, готової до змін та здатної креативно вирішувати професійні завдання. І саме сьогодні, зростають вимоги суспільства до професіоналізму педагога. Тому і завдання вчителя – спрямувати роботу учнів, виявити рівень знань і вмінь, уважно прислухатися до їхніх ідей.

Список використаних джерел:

1. Гришина І.В., Васильченко Л.В. Професійна компетентність керівника школи. Харків : Основа, 2006. С. 7.
2. Паламарчук В.Ф. Інноваційні процеси в педагогіці: педагогічні інновації у сучасній школі. Київ : Освіта, 1994. С. 87.
3. Палтишев М.М. Педагогічна майстерність і шляхи її досягнення. Київ : Видавець Єшке О.М., 2000. С.4.
4. Яворська Г.Х., Седлачек В.Є. Сутність проблеми формування особистості професіонала. *Проблеми розвитку педагогіки вищої школи в ХХІ столітті: теорія і практика*. Одеса, 2002. С. 109.

Горбачова Л.С.

головний спеціаліст відділу освіти,

Кремінська районна рада;

магістрант,

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

ПОШУКИ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНЬОЮ ГАЛУЗЗЮ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Необхідність переходу до державно-громадської моделі управління декларують усі стратегічні документи з розвитку вітчизняної освіти. До такого ж висновку одноставно доходять і експерти з питань реформування посттоталітарних систем освіти Пітер Радо і Пасо Сальберг [3], які пропонують обов'язкове *перезаснування* управлінських структур.

До того ж, результати дослідження «Система управління загальною середньою освітою в Україні на рівні району та області: якість,

прозорість, взаємодія» [3], проведені громадською організацією Агенція розвитку освітньої політики (2014 р.), матеріали досліджень фахівців Міжнародного інституту освітнього планування ЮНЕСКО Жака Аллака та Мюріел Пуассон (Educational development) [3] і «Управління освітою та шкільна автономія: погляд зі школи» [4] засвідчують глибоку кризу управлінської вертикалі й нагальну потребу її «перезаснування». Експерти І. Іванюк, Л. Паращенко [4] зазначають, що збір емпіричних даних для цих висновків відбувався через структуровані інтерв'ю з начальниками обласних управлінь освіти та районних відділів освіти, а також анкетування директорів освітніх закладів і педагогів, а отримані результати є «цінним свідченням процесів трансформації суспільства й державної влади та можуть бути підставою для вироблення ефективних механізмів демократизації й децентралізації системи управління освітою в Україні».

Під «перезаснуванням» управлінських структур будемо розуміти різноманітні стратегії реформування управління освітою, які об'єднуються в три провідні напрямки: по-перше, створення і підтримка сучасних регулятивних систем (нових механізмів управління); по-друге, досягнення нової якості підготовки управлінського персоналу; по-третє, побудова системи залучення громадськості, заохочення лідерства, ініціативи та відповідальності в управлінському процесі [4].

Для вироблення сучасної моделі управління освітою в умовах створення об'єднаних територіальних громад, постає нагальна потреба в аналізі наявного стану освітнього менеджменту.

За даними опитувань, переважна більшість експертів переконана, що якість системи управління освітою визначається орієнтацією на споживачів освітніх послуг (94.5%), наявністю висококваліфікованих фахівців (94.5%), системним підходом до менеджменту (94.4%), ухвалення управлінських рішень на основі достовірної інформації (89%), роллю керівництва району/області у створенні відповідного освітнього середовища (83.3%).

Наступною сучасною вимогою є прозорість державного управління, яка містить не лише доступ громадян до повної та достовірної інформації, але й дає можливість взаємодії громадян, виконавчої влади, місцевого самоврядування в процесі з метою впливу на рішення й діяльність державних органів. Наявність громадянського контролю передбачає створення піклувальних рад, які спроможні здійснювати регіональні громадські експертизи.

Нормативними документами [2] декларується створення колегіальних виборних консультативно-дорадчих органів громадських рад, які постійно діють, «для забезпечення участі громадян в управлінні державними справами, здійснення громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади, налагодження ефективної взаємодії зазначених органів з громадськістю, врахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики» [4].

Отже, аналіз системи управління загальною середньою освітою дозволяє стверджувати про такі суттєві перспективи державно-громадського управління:

- районні відділи освіти мають стати організаторами горизонтальної комунікації, які налагоджують взаємодію між закладами освіти, між закладами освіти й громадою, між закладами освіти і органами (та різними гілками) влади й місцевого самоврядування;

- місцева влада має повноваження забезпечити органи управління організаційними та фінансовими ресурсами;

- органи управління потребують висококваліфікованих кадрів, які володіють знаннями сучасного освітнього менеджменту та інформаційно-комунікаційними технологіями, із демократичним стилем мислення, здатних до постійних змін.

Для подолання наявних протиріч і з метою перезаснування необхідно ознайомитися із найкращими світовими практиками державно-громадського управління освітою під час створення й існування територіальних громад, зокрема Голландії, Грузії, Польщі, і виокремити придатні для системи освіти України.

Утім, найбільш актуальним для України є польський досвід реформування управління системою освіти, у якій освітні завдання передаються одиницям територіального самоврядування поступово протягом 1990–1999 років і стають їхніми власними завданнями, а це означає, що одиниці територіального самоврядування (ОТС) не можуть відмовитися від їхнього виконання й зобов'язані забезпечити на це фінансові кошти. Такий підхід є системним реформуванням, у результаті якого одиниці самоврядування відповідають за управління закладами й здійснюють їхнє фінансування від свого власного імені й за «власні» гроші, а не просто від імені центрального уряду і користуючись коштами, отриманими у вигляді трансферів. Саме через це найважливіший інструмент фінансування освіти у Польщі, яким є освітня частина загальної субвенції (яка також називається освітньою

субвенцією), зараховується до власних доходів ОТС, хоча це є трансфером із центрального бюджету.

Проаналізувавши зазначене вище й оцінивши реальний стан польської системи освіти та системи управління нею, можна дійти висновку по те, що серед найважливіших успіхів її децентралізації можна визначити:

- фундаментальне покращення матеріального стану закладів освіти, здійснене зусиллями територіального самоврядування;
- забезпечення стабільності фінансування освіти;
- запровадження громадами гімназійної реформи;
- обмеження проявів нерівності між керівними органами за якістю освіти й доступністю освітньої пропозиції.

Варто зазначити, що саме «проблемні місця» децентралізації польської системи управління освітою є вкрай актуальними й для нинішньої системи управління освітою в Україні, зокрема процес створення центрів професійного розвитку в об'єднаних територіальних громадах і питання відповідальності за якість навчання. Тому вивчення польської практики впровадження реформ освітньої галузі зможе допомогти українській освітній системі уникнути помилок.

Отже, після вивчення результатів експертних досліджень, проведення низки дискусій у професійних спільнотах, вивчення зарубіжного досвіду можна запропонувати два варіанти дій, спрямованих на створення якісної моделі управління системою освітою в Україні.

Перший – радикальна ліквідація неефективних структур (централізована бухгалтерія, бібліотека, райметодкабінет тощо) та ланок (традиційні районні управління освіти) управління освітою та запровадження широкої автономії закладам освіти.

Другий – перезаснування управлінських структури на принципово відмінних від нинішніх (адміністративно-бюрократичних) засадах організації їх роботи, які базуватимуться на сервісному підході в державно-громадському управлінні. Звісно, при цьому мають з'явитися й альтернативні чинним допоміжні для управлінської вертикалі структури (наприклад, громадські центри професійного розвитку).

Відмова від пострадянської моделі управління вертикаллю освіти означає негайний перехід до державно-громадського менеджменту й сервісного підходу до обслуговування суб'єктів управління.

Список використаних джерел:

1. Децентралізація в освіті: опорні школи.
URL: <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/1477>
2. Деякі питання реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2016 року № 688-р.
URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249350402>
3. Система управління загальною середньою освітою в Україні на рівні району та області: якість, прозорість, взаємодія. Аналітичний звіт.
URL: http://www.irf.ua/knowledgebase/publications/sistema_upravlinnya_zagalnoyu_serednoyu_osvitoyu_v_ukraini_na_rivni_rayonu_ta_oblasti_yakist_prozorist_vzaemodiya/
4. Управління освітою та шкільна автономія: погляд зі школи: аналітична доповідь / За заг. ред. Паращенко Л. Київ : «2UP», 2013. 64 с.

Синявська Н.О.

студент

*Донецький національний університет
імені Василя Стуса*

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІК ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

Розвиток сучасної української освіти безпосередньо залежить від глобального розвитку світової освіти і вирішення низки державних проблем під час подальшого реформування галузі. Відповідно основна мета освіти полягає в розвитку цінностей громадянського суспільства, формуванні в покоління власним прикладом бажання вчитися протягом життя, інтеграції в європейський і світовий простір.

Розробкою практичних і теоретичних основ комунікації, проблемами управління комунікаційними процесами займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Д. Адаір, Д. Бернет, М. Василик, Ф. Котлер, Д. Лейхфіф, Н. Морозова, Т. Орлова, Г. Осовська, В. Рева, О. Суровцева, М. Федотова, В. Шепель та ін. До проблем комунікації у процесі управління освітніми закладами зверталися у своїх дослідженнях Л. Карамушка, К. Чернуха-Гадзецька, С. Хаджирадева, Н. Черненко тощо. Отже, аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчив, що